

Briselē, 12.2.2014.
COM(2014) 72 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Interneta politika un pārvaldība
Eiropas uzdevumi interneta pārvaldības nākotnes veidošanā**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

Pēdējos piecpadsmit gadus ES ir palīdzējusi veidot un attīstīt internetu – internets kā būtiska dzīves daļa un digitālā vienotā tirgus stūrakmens ir atbalstījis inovācijas, izaugsmi, tirdzniecību, demokrātiju un cilvēktiesības¹. Prognozē, ka izaugsme, kas saistīta ar interneta ekonomiku, ES veidos gandrīz 11 %, un paredzams, ka tās ieguldījums IKP palielināsies no 3,8 % 2010. gadā līdz 5,7 % 2016. gadā². Mazie un vidējie uzņēmumi, kas intensīvi lieto internetu, aug gandrīz divreiz ātrāk par citiem³. Šis ekonomikas potenciāls ir jāizmanto arī turpmāk, nodrošinot fizisko personu piekļuvi vēlamajam saturam, precēm un pakalpojumiem un iespēju kontrolēt, kurus personas datus šīs personas vēlas koplietot un kurus ne. Droši, stabili un elastīgi tīkli veido pamatu uzticamai un plaukstošai interneta ekonomikai⁴. Atklāts un brīvs internets, kurā visas tiesības un brīvības, kas cilvēkiem pienākas bezsaistē, ir spēkā arī tiešsaistē, veicina sociālo un demokrātijas progresu visā pasaulē.

Interneta ilgtspējīga pārvaldība, iesaistot visas ieinteresētās personas⁵, ir būtiska šo priekšrocību saglabāšanai. Interneta pārvaldībā ir iesaistītas dažādas organizācijas⁶, un vispārīgi to izprot kā procesu, kas attiecas uz “kopīgu principu, normu, noteikumu, lēmumu pieņemšanas procedūru un programmu, kas veido interneta attīstību un lietošanu, izstrādi un piemērošanu, ko savas kompetences robežās īsteno valdības, privātais sektors un pilsoniskā sabiedrība”⁷.

Nesen aktualizējās pretrunīgi redzējumi par interneta nākotni un to, kā ilgtspējīgā veidā nostiprināt interneta daudzpusējo pārvaldību. Turklāt interneta uzticamību negatīvi ietekmēja atklājumi par liela apjoma uzraudzības programmām un bailes no kibernetiskajiem. Vērtējot kopumā, turpmāka uzticības zaudēšana internetam un tā pašreizējai pārvaldībai varētu palēnināt inovācijas un Eiropas interneta uzņēmumu izaugsmi. Tas varētu arī radīt spiedienu uz jaunām reģionālām un valsts pārvaldības struktūrām, izraisot interneta fragmentāciju.

Šis paziņojums piedāvā pamatu kopīgam Eiropas redzējumam par interneta pārvaldību:

- lai aizsargātu un veicinātu pamattiesības, demokrātiskās vērtības un daudzpusējas (vairāku ieinteresēto personu) pārvaldības struktūras, kas balstās uz skaidriem noteikumiem, kuros šīs tiesības un vērtības respektētas⁸;

¹ Sk. COM(1998)111, COM(1998) 476, COM(2000) 202, OV C 293, 14.10.2000, COM(2009) 277 un EP 15.6.2010. rezolūcija (2009/2229(INI)).

² Bostonas konsultāciju grupa “4,2 triljonu ASV dolāru vērtā iespēja – interneta ekonomika G-20 valstīs”, 3/2012.

³ Makkinzija (*McKinsey*) globālais institūts “Interneta jautājumi: tīkla būtiskā ietekme uz izaugsmi, darba vietām un labklājību”, 2011.

⁴ Join(2013)1 “Eiropas Savienības kibernetiskās drošības stratēģija: atklāta un droša kibertelpa”, 7.2.2013.

⁵ Saskaņā ar Tūnisas programmu interneta pārvaldībā ir jāiesaista valdības, privātais sektors un pilsoniskā sabiedrība (34. punkts), kā arī starpvaldību un starptautiskās organizācijas (35. punkta d) un e) apakšpunkts), un tai ir nepieciešams atbalsts no akadēmiskajām un tehniskajām aprindām (36. punkts).

⁶ Sk., piemēram, “Ievadu interneta pārvaldībā”: <http://www.diplomacy.edu/IGBook>; projektu “Interneta pārvaldības kartēšana” vietnē: <http://idgovmap.org/>; <http://www.icann.org/sites/default/files/assets/governance-2500x1664-21mar13-en.png>.

⁷ “Interneta pārvaldības darba definīcija, ko apstiprina *WSIS* secinājumi”, sk. <http://www.itu.int/wsisis>.

⁸ Kā ierakstīts Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, Eiropas Cilvēktiesību konvencijā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

- kā vienotu, nesadalītu tīklu, uz kuru attiecas tie paši tiesību akti un normas, ko piemēro citās mūsu ikdienas dzīves jomās, un kurā fiziskas personas var izmantot savas tiesības un iegūt tiesas aizsardzību šo tiesību pārkāpšanas gadījumā;
- kurā pārvaldības vispārējais modelis ir daudzpusējs,
 - kur nepieciešamās starpvaldību diskusijas tiek balstītas uz daudzpusēju kontekstu, pilnībā izprotot, ka internetu veido un uztur dažādas ieinteresētās personas, kā arī valdības;
 - kur lēmumi tiek pieņemti, pamatojoties uz labas pārvaldības principiem, tostarp pārredzamību, atbildīgumu un visu būtisko ieinteresēto personu iesaisti;
- ar nostiprinātu un reformētu Interneta pārvaldības forumu;
- ar globalizētu Piešķirto nosaukumu un numuru interneta korporāciju (*ICANN*) un Interneta numurpiešķires institūciju (*IANA*).

Šis paziņojums ir balstīts uz Eiropas Komisijas iepriekšējo paziņojumu par interneta pārvaldību 2009. gadā, jo īpaši attiecībā uz daudzpusējā modeļa nostiprināšanu. Tas neaicina pieņemt nekādu jaunu starptautisko tiesību instrumentu interneta pārvaldības problēmu risināšanai⁹.

Šis paziņojums pievēršas galvenajām politikas jomām, kas attiecas uz komplekso interneta pārvaldības ekosistēmu. 2., 3. un 4. punkts apskata dažus galvenos pašreizējo diskusiju jautājumus, proti, par interneta pārvaldības principu izstrādi, sadarbības sistēmām un interneta pamatfunkcijām. 5. punktā ir iekļauti konkrēti priekšlikumi par to, kā nostiprināt pašreizējo daudzpusējo modeli. 6., 7. un 8. punkts raugās nākotnē, pievēršoties dažiem pamatjautājumiem, kas jāizskata saistībā ar turpmāko interneta pārvaldību, proti, spēcīgajai mijiedarbībai starp tehniskajām normām un interneta politiku, galvenajām problēmām uzticības atjaunošanā un pretrunām starp dažādām jurisdikcijām un tiesību aktiem. Vairāki apskatītie jautājumi turpmāk tiks īpaši apspriesti ar ieinteresētajām personām.

2. UZ PRINCIPIEM BALSTĪTA PIEEJA

Interneta spēka avots ir tā atklātais, izklaidētais raksturs, kas pamatojas uz nepatentētiem standartiem, nodrošinot zemas ieejas barjeras. Eiropas Savienība vienmēr ir atbalstījusi internetu kā vienu vienotu un nesadalītu telpu, kurā visiem resursiem jābūt pieejamiem vienādā veidā, neatkarīgi no lietotāja un pakalpojumu sniedzēja atrašanās vietas. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kas saistīti ar cilvēktiesībām, un dažas valstis, atsaucoties uz drošības apsvērumiem, mēģina ierobežot savu iedzīvotāju globālo pieslēgumu, ieviešot cenzūru un citus ierobežojumus. Satura, lietojumprogrammu un pakalpojumu bloķēšana, palēnināšana vai diskriminācija ir pretrunā interneta atklātajam raksturam¹⁰. Pat sakaroties ar kompleksām regulatīvām vai politiskām problēmām, datplūsmas filtrēšana uz robežas vai citas izteikti valsts līmeņa metodes var izraisīt interneta fragmentāciju un apdraudēt ekonomikas izaugsmi un brīvu informācijas plūsmu. Tas neizslēdz pastiprinātus centienus diversificēt bāzes infrastruktūru, piemēram, vietējos interneta apmaiņas punktus un pārraides jaudu, kas var nostiprināt noturību un stabilitāti internetā, kā arī pasākumus, kas nepieciešami pamattiesību aizsardzībai un saistībā ar bažām, ko raisa atklājušies plaša mēroga uzraudzības un izlūkošanas pasākumi.

⁹ Turklāt šajā paziņojumā paredzētajiem pasākumiem nav nepieciešami nekādi papildu līdzekļi, kas pārsniegtu pašreizējās apropriācijas, kuras jau paredzētas esošajā daudzgadu finanšu shēmā.

¹⁰ COM(2013) 627. Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko nosaka pasākumus sakarā ar Eiropas elektronisko sakaru vienoto tīrgu un savienota kontinenta īstenošanu.

Pēdējo divu gadu laikā Komisija ir veicinājusi metodi, ko var apkopot, izmantojot akronīmu **COMPACT**¹¹ – internets kā pilsoniskās atbildības telpa (C), viens nesadalīts resurss (O), ko pārvalda, izmantojot daudzpusējo metodi (M), lai veicinātu (P) demokrātiju un cilvēktiesības, pamatojoties uz progresīvu tehnoloģisko arhitektūru (A), kas vairo uzticību (C) un sekmē pārredzamu (T) pārvaldību attiecībā uz interneta bāzes infrastruktūru un pakalpojumiem, ko sniedz ar tās palīdzību.

COMPACT pamatā bija 2005. gada Tūnisas programma. Pēc tās ir notikusi interneta pārvaldības principu izplatīšanās dažādos forumos, taču galvenokārt katru no tiem atbalstīja ierobežots skaits ieinteresēto personu vai arī tie bija ierobežoti ģeogrāfiski¹². Process, kas ļautu izstrādāt plašāk atbalstītu un saskanīgāku principu kopumu interneta pārvaldībai, palīdzētu vienoties par kopīgu pamatu.

Komisija atbalsta saskanīga globālu interneta pārvaldības principu kopuma izstrādi, kas būtu atbilstīgs pamattiesībām un demokrātiskām vērtībām, kuras ievērotu visas ieinteresētās personas. Komisija veicinās ieinteresēto personu diskusijas, tostarp daudzpusējās platformās un Interneta pārvaldības augsta līmeņa darba grupā¹³. Komisija aicina Padomi un Eiropas Parlamentu visos piemērotajos saietos pilnveidot Eiropas kopīgo nostāju.

3. SADARBĪBAS SISTĒMA PĀRVALDĪBAS JOMĀ

Visu ieinteresēto personu uz savstarpēju cieņu balstīti dialogi par globālās interneta pārvaldības turpmāko attīstību ir būtiski, ņemot vērā interneta globālo ekonomisko un sabiedrisko nozīmi. Interneta pārvaldības forums (*IGF*) tika izveidots pēc Pasaules sanāksmes augstākajā līmenī par informācijas sabiedrību (*WSIS*), lai veicinātu uz nākotni vērstas diskusijas starp visām ieinteresētajām personām, no kurām daudzām iepriekš nebija ciešas sadarbības. Tomēr ir svarīgi uzlabot *IGF* rezultātu kvalitāti un formātu, lai palielinātu tā ietekmi uz globālo interneta pārvaldību un politiku.

Ciešāka mijiedarbība starp ieinteresētajām personām, kuras iesaistītas interneta pārvaldībā, būtu jāveicina, izmantojot problēmdialogus, nevis veidojot jaunas struktūras. Tas ļautu attiecīgajām ieinteresētajām personām risināt konkrētas problēmas, pārsniedzot strukturālās un organizatoriskās robežas. Šādus mehānismus varētu iedvesmot interneta izklaidētā arhitektūra, kas būtu jāizmanto kā paraugs visu personu uzlabotai mijiedarbībai.

Turklāt ilgtspējīgā modelī ir nepārprotami jādefinē dalībnieku funkcijas pārvaldības procesā, tostarp valsts iestāžu funkcijas, pildot valsts politikā paredzētos pienākumus saskanīgi ar cilvēktiesībām tiešsaistē¹⁴. Šāda ilgtspēja ir arī iespējama tikai tad, ja visām ieinteresētajām personām ir kopīgas saistības attiecībā uz saskanīgu interneta pārvaldības principu kopumu.

Dalībniekiem interneta telpā būtiski ir atbildīguma mehānismi, arī organizācijām, kas atbild par interneta pamatuzdevumiem. Tādi mehānismi kā pašnovērtējums un neatkarīga (savstarpēja) pārskatīšana var sekmēt īstenošanu un ieteikt uzlabojumus.

¹¹ Iesniegts *OECD* augsta līmeņa sanāksmē par interneta ekonomiku, 28.6.2011, http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/kroes/en/blog/i-propose-a-compact-for-the-internet.

¹² Piemēram, *OECD* Padomes ieteikums par interneta politikas izstrādes principiem (2011. gadā); Dovilas (*Deauville*) G8 valstu deklarācija (2011. gadā).

¹³ Komisijas ekspertu grupa, kas nodrošina Eiropas līmeņa koordināciju kā turpinājumu *WSIS* darbam.

¹⁴ Sk. Tūnisas programmas 35. un 36. punktu un COM(2009) 277 2. punktu.

Piešķirto nosaukumu un numuru interneta korporācijas (*ICANN*) saistību uzņemšanās apstiprināšana un to izmantošana daudzpusējās pārskatīšanas darba grupās var būt viens no iedvesmas avotiem citām organizācijām un procesiem.

Komisija kopā ar ieinteresētajām personām apņemsies:

- nostiprināt Interneta pārvaldības forumu, ņemot vērā ieteikumus, ko sniegusi Darba grupa par *IGF* darbības uzlabošanu¹⁵;
- nepārprotami definēt valsts iestāžu funkcijas daudzpusējā kontekstā saskaņā ar atklātu un brīvu internetu;
- veicināt daudzpusējus problēmdialogus un lēmumu pieņemšanu, pārsniedzot vienas organizācijas robežas.

4. INTERNETA PAMATLĒMUMU GLOBALIZĀCIJA

Internets ir kļuvis par būtisku infrastruktūru ar globālu nozīmi. Tas labi darbojas arī bez starptautisku starpvaldību iestāžu strukturālas pārraudzības. Vienlaikus plašāks starptautiskais līdzsvars esošo struktūru ietvaros var paaugstināt pašreizējo pārvaldības mehānismu leģitimitāti.

ASV valdība 2005. gadā apņēmas sadarboties ar starptautisko sabiedrību, lai risinātu sabiedriskās politikas problēmas attiecībā uz valsts koda augstākā līmeņa domēnu (*ccTLD*) pārvaldīšanu¹⁶. Tomēr šis process vēl nav pilnībā pabeigts. Eiropas Komisija 2009. gada paziņojumā¹⁷ norādīja uz interneta pamatfunkciju un galveno organizāciju nepilnīgo internacionalizāciju.

No 2009. gada *ICANN* ir veikusi vairākus pasākumus šajā jomā, un būtiskākie no tiem ir operatīvo centru izveide Stambulā un Singapūrā 2013. gadā. Šie pasākumi ir atzinīgi vērtējami. Tomēr *ICANN* statuss, ko nosaka Kalifornijas tiesiskais regulējums ar līgumsaistībām vienas valsts ietvaros, nav mainījies. *ICANN* ekskluzīvās attiecības ar vienu valdību – kā to ilustrē šīs organizācijas Saistību apstiprinājums – attiecībā uz internetu ir veidojušās vēsturiski, un interneta laikmetā tām ir jāklūst globālākām, jo tās nodrošina dzīvotspējīgu atbalsta funkciju uzņēmumiem un ekonomikai visā pasaulē. Par interneta tehniskās infrastruktūras koordināciju atbildīgo organizāciju vadītāji 2013. gada oktobrī aicināja paātrināt *ICANN* un *IANA* funkciju globalizāciju, pieņemot Montevideo deklarāciju¹⁸ par sadarbības internetā nākotni. Pasaules daudzpusējai sanāksmei par interneta pārvaldības nākotni, kas notiks Brazīlijā 2014. gada aprīlī, būtu jādefinē konkrēti un īstenojami pasākumi, lai risinātu *ICANN* un *IANA* funkciju globalizācijas problēmu¹⁹.

Komisija sadarbosies ar visām ieinteresētajām personām, lai:

¹⁵ Sk. http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/a67d65_en.pdf.

¹⁶ Sk. <http://www.ntia.doc.gov/other-publication/2005/us-principles-internets-domain-name-and-addressing-system>.

¹⁷ COM(2009) 277.

¹⁸ Sk. <http://www.internetsociety.org/news/montevideo-statement-future-internet-cooperation>.

¹⁹ *IANA* funkcijas ir šādas: 1) tehnisko interneta protokolu parametru piešķiršanas koordinācija; 2) vairāku pienākumu administrēšana saistībā ar interneta *DNS* sakņu zonas pārvaldību; 3) interneta numerācijas resursu piešķiršana; un 4) citi pakalpojumi, kas saistīti ar *ARPA* un *INT* augstākā līmeņa domēnu (*TLD*) pārvaldību.

- apzinātu, kā globalizēt IANA funkcijas, vienlaikus saglabājot domēnu nosaukumu sistēmas nepārtrauktu stabilitāti un drošību;
- noteiktu skaidrus terminus ICANN globalizācijai, tostarp attiecībā uz Saistību apstiprinājumu.

5. DAUDZPUSĒJAIS PROCESS

Daudzpusējie procesi saistībā ar internetu ir noritējuši dažādos veidos – no vienkāršas tīklu veidošanas līdz lēmumiem ar globālu ietekmi, piemēram, tiem, ko pieņēmusi ICANN, un kā specifikāciju izstrādes procesi, ko vada Interneta inženiertehniskā darba grupa (IETF)²⁰. Tomēr fakts, ka procesu nosauc par daudzpusēju, vēl nenodrošina rezultātus, kas tiek vispāratzīti par leģitīmiem. Komisija turpina atbalstīt interneta pārvaldības vispārējo daudzpusējo metodi, kas spēj nodrošināt šādu leģitimitāti.

Lai turpmāk nostiprinātu daudzpusējo modeli, Eiropas Komisija ierosina, ka daudzpusējiem procesiem saistībā ar interneta politiku ir jāatbilst – papildus pamattiesību ievērošanai – vismaz šādām prasībām:

- **pārredzamība.** Visām ieinteresētajām personām ir nepieciešama būtiska piekļuve organizatoriskajiem procesiem un procedūrām, saskaņā ar kurām struktūra darbojas, un informācija par tām. Tai jo īpaši būtu jānovērš jebkādas pārstāvības darbības klusējošo ieinteresēto personu vārdā;
- **iesaiste un līdzsvars.** Tiem, kuri atbild par iesaistes procesu, ir jāizdara viss pamatoti iespējamais, lai sasniegtu visas personas, kuras ietekmē konkrētā tematika, un jā piedāvā tām taisnīgas un pieejamas iespējas piedalīties un līdzdarboties visos galvenajos lēmumu pieņemšanas posmos, vienlaikus nepieļaujot, ka šo procesu pārņem kāda dominējoša persona vai interešu grupa;
- **atbildīgums.** Ir nepieciešamas nepārprotamas publiskas saistības sniegt regulārus pārskatus ieinteresētajām personām vai neatkarīgām uzraudzības iestādēm un nodrošināt jebkurai personai pārsūdzības iespējas, izmantojot efektīvus strīdu risināšanas mehānismus.

Turklāt daudzpusējām metodēm ir pietiekami lielā mērā jāņem vērā būtiskās atšķirības dažādu ieinteresēto personu līdzdalības spējās, lai varētu nodrošināt pilnīgāku pārstāvību, piemēram, noklusējumā pieļaujot attālinātu līdzdalību. Jāatzīst arī, ka lēmumu pieņemšanas procesu dažādiem posmiem katram ir savas prasības, un tie var attiekties uz dažādām ieinteresēto personu grupām. Komisija atzinīgi vērtē to, ka dažas ieinteresēto personu grupas darbojas, lai izstrādātu daudzpusējas nostādnes, un atbalstīs šādas darbības arī turpmāk. Pareizi daudzpusējie procesi arī turpmāk būs būtiski interneta pārvaldībai nākotnē. Vienlaikus, šie procesi nedrīkst ietekmēt to valsts iestāžu, kuru pilnvaras un leģitimitāte izriet no demokrātiskiem procesiem, spējas pildīt savus valsts politikā noteiktos pienākumus, ja tie ir saderīgi ar vispārējām cilvēktiesībām. Tas attiecas arī uz tiesībām nepieciešamības gadījumā pieņemt regulējumu.

Eiropas Komisija pilnībā atbalsta interneta pārvaldības daudzpusējo modeli. Komisija aicina ieinteresētās personas papildus nostiprināt šā modeļa ilgtspēju, padarot dalībniekus un procesus iekļaujošākus, pārredzamākus un atbildīgākus.

Komisija sadarbosies ar ieinteresētajām personām, apmainoties ar labo praksi.

²⁰ Sk. <http://www.ietf.org/about/>.

Iekļaujošas līdzdalības nodrošināšana

Ar internetu saistīto politikas jomu plašais klāsts, kā arī tā kompleksā institucionālā sistēma rada šķēršļus, kas neļauj daudzām ieinteresētām personām efektīvi piedalīties interneta politikas izstrādē. Tas var sekmēt vispārēju iesaisti par neiekļaušanu un marģinalizēšanu. Saistībā ar minēto ir jāņem vērā arī personu ar invaliditāti vajadzības²¹. Jāveic arī papildu pasākumi, lai paplašinātu daudzpusējās struktūras valstīs, kurās ieinteresētās personas pašlaik nav pietiekami plaši pārstāvētas. Labs piemērs ir Eiropas un Ziemeļamerikas reģionālo interneta reģistru atbalsts Āfrikas reģionālā interneta reģistra izveidei.

Viens no veidiem, kā risināt šo problēmu, ir atvieglot piekļuvi forumiem un informācijai, paredzot attālinātu līdzdalību sanāsmēs un padarot to par normu. Tālākā nākotnē datu ieguves un datu vizualizācijas rīki, kurus piemēro atklāti pieejamiem datiem un informācijai par interneta politiku un pārvaldību, var nodrošināt plašāku ieinteresēto personu līdzdalību.

Komisija plāno izveidot tiešsaistes platformu — Globālo interneta politikas novērošanas centru (*GIPO*)²², ar kura palīdzību šādu informāciju būs iespējams ievirzīt un darīt plaši pieejamu. *GIPO* tiecas kļūt par globālu tiešsaistes resursu interneta politikas, noteikumu un tehnoloģiju izstrādes uzraudzībai, lai palīdzētu apzināt saistību starp dažādiem forumiem un diskusijām un pārvarētu „politikas fragmentāciju”, kā arī rastu informācijai īsto kontekstu. Tas ļautu ieinteresētajām personām ar ierobežotiem resursiem vieglāk sekot līdzi, izprast un iesaistīties interneta pārvaldībā un politikā²³.

Komisija ierosina sākt Globālā interneta politikas novērošanas centra (*GIPO*) tehnisko izveidi 2014. gadā, veidojot to par visas pasaules sabiedrisko resursu.

Komisija aicina ieinteresētās personas iesaistīties spēju attīstīšanā, lai izveidotu un veicinātu daudzpusējos procesus valstīs un reģionos, kur šādi procesi nav attīstīti vai ir nepietiekami attīstīti.

Komisija kopā ar saņēmējiem 2014. gadā turpinās nostiprināt savas attīstības palīdzības programmas, lai atbalstītu plašsaziņas līdzekļu attīstību un vārda brīvību, kā arī tehnoloģisko, politisko un regulatīvo spēju attīstīšanu saistībā ar internetu.

Ir uzkrāta noteikta pieredze daudzpusējā modeļa izmantošanā ar internetu saistītu politikas jomu izstrādei valsts līmenī. ES var minēt tādus piemērus kā Francijas Valsts digitālā padome (*Conseil national du numérique*) un Apvienotās Karalistes Interneta pārvaldības daudzpusējā konsultatīvā grupa. Ārpus Savienības Brazīlijas Interneta pārvaldības komiteja (*Comité Gestor da Internet*) ir lielisks piemērs, kā daudzpusējo procesu izmanto ar internetu saistītas politikas konsultatīvā izstrādē²⁴. Līdzīgas pieejas var sekmīgi izmantot Eiropas līmenī, lai samazinātu ar interneta pārvaldību saistītās politikas turpmāku fragmentāciju, iespējams –

²¹ Tas atspoguļos ES saistības, ko tā uzņēmas, pievienojoties ANO Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām, sk. <http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>.

²² Sk. <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/commission-plans-guide-through-global-internet-policy-labyrinth>.

²³ *GIPO* tehniskajai izstrādei 2014.–2015. gadā *Horizon 2020* darba programmas ietvaros ir paredzēts indikatīvs Eiropas Savienības finansējums EUR 500 000 apmērā.

²⁴ Citi attiecīgi piemēri ir *OECD* “interneta” konsultatīvās komitejas un Kenijas *KICTAnet*.

balstoties uz esošo tīklu sniegto pieredzi²⁵. Tie īstenotu vajadzību iepriekšējā posmā izveidot agrīnas apspriešanās mehānismu, kas būtu pielāgots tehnoloģisko izmaiņu straujajam tempam un ļautu izstrādāt ar interneta pārvaldību saistītu politiku pastāvīgā dialogā ar plašu un daudzveidīgu ieinteresēto personu grupu klāstu. Cita svarīga funkcija būtu atbalsts esošo konsultatīvo struktūru darbības koordinēšanai ES līmenī visos attiecīgos gadījumos. Komisijai ir jāvar plaši sadarboties ar visdažādākajām internetā ieinteresētajām personām Eiropā, tostarp arī iesaistīties iedzīvotāju iniciatīvās, kas veido neatņemamu interneta ekosistēmas daļu.

Komisija sarīkos plašu apspriešanos ar pilsonisko sabiedrību, tehniskajiem un akadēmiskajiem speciālistiem un Eiropas uzņēmumiem, kā arī Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm par to, kā nodrošināt adekvātu un pārredzamu visdažādāko ieinteresēto personu iesaisti nākotnes Eiropas interneta pārvaldības politikas formulēšanā.

6. TEHNISKIE STANDARTI, KAS IR INTERNETA PAMATĀ

Tehniskā informācija par interneta protokoliem un citas informācijas tehnoloģiju specifikācijas var radīt būtisku ietekmi uz sabiedrisko kārtību. Tās veidols var ietekmēt cilvēktiesības, piemēram, lietotāju tiesības uz datu aizsardzību un drošību, viņu spēju piekļūt dažādām zināšanām un informācijai un viņu vārda brīvību tiešsaistē. Tā ietekmē arī citas ieinteresētās personas, tostarp uzņēmumi, kas veic uzņēmējdarbību tiešsaistē, un šo uzņēmumu drošības problēmas arī ir jāņem vērā.

Komisija atzinīgi vērtē tehnisko speciālistu centienus izstrādāt metodes, kā noteikt specifikācijas, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības problēmām. Kā pozitīvus piemērus var minēt tehniskās nostādnes privātās dzīves aizsardzībai jaunos protokolos²⁶, internacionalizēto domēnu nosaukumu daudzvalodības atzīšanu un pieejamības standartus personām ar invaliditāti. Šādi centieni ir īpaši svarīgi tādēļ, ka IP tehnoloģijas arvien plašāk izmanto tradicionālajās ekonomikas nozarēs, piemēram, enerģētikā, transportā, finansēs un veselības aizsardzībā.

Tomēr, pat uzsākot atklātu tehniskās apspriešanas procesu, galvenos lēmumus bieži vien pieņem tehniskie eksperti, kuru vidū ieinteresētās personas nav plaši pārstāvētas. Efektīva daudzpusējā metode interneta specifikāciju izstrādei pamatosies uz noderīgu savstarpēju mijiedarbību starp tehniskajiem un sabiedriskās politikas apsvērumiem²⁷, lai tehniskajās specifikācijās varētu sistemātiskāk ņemt vērā sabiedriskās kārtības problēmas. Tas ir īpaši svarīgi, kad nepārprotami tiek ietekmētas personu juridiskās tiesības, it īpaši cilvēktiesības. Vienlaikus interneta resursu dalīšana un administrēšana ievēro noteikumus, kas radušies daudzpusējos procesos.

Šādas normu noteikšanas attīstības sekas saistībā ar internetu ir publiski jāapspriež ar visiem iesaistītajiem.

Svarīgi ir arī atbalstīt atklāto standartu ieviešanu Eiropas interneta nozarē un šīs nozares iesaistīšanos atklāto interneta standartu izstrādē.

²⁵ Piemēram, *EuroDIG*: <http://www.eurodig.org/>.

²⁶ Sk. <http://tools.ietf.org/html/rfc6973>.

²⁷ Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1025/2012 (2012. gada 25. oktobris) par Eiropas standartizāciju un Komisijas Lēmumu (2011. gada 28. novembris), ar ko izveido Eiropas daudzpusēju ieinteresēto personu forumu par IKT standartizāciju, vietnē <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-multistakeholder-platform-ict-standardisation>.

Komisija kopā ar ieinteresētajām personām, tostarp Eiropas interneta nozari, piedāvā rīkot vairākus seminārus, kuros piedalītos starptautiski eksperti tiesībās, ētikā²⁸, sociālajās zinātnēs, ekonomikā, starptautiskajās attiecībās un tehnoloģijās. Paredzamais rezultāts izpaudīsies kā konkrēti un izpildāmi ieteikumi, kas nodrošinās saskanību starp esošajām normatīvajām sistēmām un jaunajiem normu noteikšanas veidiem, kas iespējami internetā.

Komisija aicina visas ieinteresētās personas nostiprināt (un attiecīgos gadījumos izveidot) strukturētus mehānismus, kas nodrošinās regulāru, agrīnu un patiesi iekļaujošu līdzdalību iepriekšējā posmā, pārskatīšanu un piezīmes par tehniskiem lēmumiem. Šiem strukturētajiem mehānismiem būtu jātiecas tehniskos lēmumus saskaņot arī ar cilvēktiesībām.

7. UZTICĒŠANĀS VEIDOŠANA

Uzticēšanās internetam un tā pārvaldībai ir priekšnoteikums interneta kā ekonomikas izaugsmes un inovāciju dzinēj spēka potenciāla realizācijai. Interneta drošība, stabilitāte un noturība ir izšķiroši svarīga, lai varētu saglabāt un attīstīt digitālās ekosistēmas ekonomiskās un sabiedriskās priekšrocības.

Komisija risina attiecīgās problēmas, sevišķi — reformējot ES datu aizsardzības satvaru²⁹, efektīvi cīnoties pret kibernetizāciju un ar vērienu risinot kibernetizācijas jautājumu, piemēram, nosakot ES kibernetizācijas stratēģiju³⁰. Stratēģijas mērķis ir padarīt ES tiešsaistes vidi par drošāko visā pasaulē, vienlaikus saglabājot un papildus veicinot pamattiesības³¹. Tiešsaistes darbību augošais skaits tiešā veidā kavē pamattiesību izmantošanu.

Kibernetizācija, tostarp bērnu izmantošana tiešsaistē³², identitātes zādības, kibernetizācijas un krāpšana bezskaidras naudas norēķinos, kā arī citi personas datu nelikumīgas apstrādes veidi rada nopietnus draudus interneta lietošanas uzticamībai. Komisija ir apņēmusies krasi samazināt kibernetizāciju.

Tehnisko speciālistu funkcijas ir būtiskas, arī nodrošinot uzticēšanos sakaros, kas balstīti uz IP, un uzlabojot šifrēšanas sistēmu elastību, lai varētu paaugstināt uz IP balstītu sakaru uzticamību. Tas atbalstītu sekmīgu cīņu pret kibernetizāciju un nodrošinātu lietotāju privātumu.

Arī liela apmēra uzraudzības un izlūkošanas pasākumi ir mazinājuši uzticēšanos internetam un pašreizējai tā pārvaldības kārtībai. Komisija daļēji pievērsās šīm bažām paziņojumā par

²⁸ Sk. arī atzinumu, ko sniedza Eiropas grupas par ētiku zinātnē un jaunajās tehnoloģijās: http://ec.europa.eu/bepa/european-group-ethics/docs/publications/ict_final_22_february-adopted.pdf.

²⁹ COM(2012) 11, 25.1.2012. priekšlikums "Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Vispārīgā datu aizsardzības regula)".

³⁰ JOIN(2013) 1, "Eiropas Savienības kibernetizācijas stratēģija – atvērta un droša kibernetizācija" 7.2.2013, un COM(2013) 48, priekšlikums "Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par pasākumiem, kas nodrošinātu vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas drošību visā Savienībā".

³¹ Kā paredzēts Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, Eiropas Cilvēktiesību konvencijā un ES Pamattiesību hartā.

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/93/ES (2011. gada 13. decembris) par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI, un COM(2012) 196, Eiropas stratēģija „Bērniem labāks internets”, 2.5.2012.

uzticēšanās atjaunošanu personas datu starptautiskā pārsūtē³³. Ir jāaplūko arī globālās interneta pārvaldības sekas.

Lai stiprinātu uzticēšanos tiešsaistē, Komisija sadarbosies ar Padomi un Parlamentu, lai panāktu galveno tiesību aktu strauju pieņemšanu un īstenošanu, ieskaitot datu aizsardzības satvaru un ierosināto direktīvu par tīklu un informācijas drošību.

Komisija ir apņēmusies sadarboties ar partneriem, lai atjaunotu uzticēšanos internetam, arī stiprinot tā globālo pārvaldību, kas ir atklāta interneta ilgtspējīgas nākotnes priekšnoteikums.

8. JURISDIKCIJU UN TIESĪBU AKTU PRETRUNAS

Tāpat kā citas pārrobežu darbības, internets rada vairākas problēmas saistībā ar tiesību aktu piemērošanu. Lai gan šīs problēmas mēdz būt raksturīgas ne tikai internetam, milzīgais dažnedažādu pārrobežu darījumu skaits vien liek pamatīgāk pārdomāt to, kā spēkā esošie tiesību akti darbojas internetā.

Valsts tiesību aktu piemērošana ārpus tās teritorijas, kas bieži vien tika balstīta uz domēnu nosaukumu sistēmas ģeogrāfisko atrašanās vietu, ir izraisījusi daudzus pretrunīgus juridiskos lēmumus³⁴. Piemēram, var rasties gadījumi, kad vienā jurisdikcijā lietotie domēnu nosaukumi tiek anulēti, pamatojoties uz citas jurisdikcijas noteikumiem, atkarā no reģistrētāja vai reģistra ģeogrāfiskā novietojuma.

Daudzas darbības internetā arvien biežāk regulē privātu uzņēmumu un interneta lietotāju līgumsaistības. Saistībā ar minēto svarīgi ir arī tirgotāju un starpnieku nelīgumiskie pienākumi e-tirdzniecībā. Šo līgumu sarežģītība un dažkārt nepārredzamība, arī jautājumā par piemērojamo jurisdikciju un tiesību aktiem, var radīt zināmu juridisku neskaidrību.

No privāttiesību viedokļa dažās jomās ir pieņemti vienoti Eiropas noteikumi par piekritību un spriedumu atzīšanu un izpildi un strīdu risināšanas noteikumi, it īpaši attiecībā uz līgumiskajiem un ārpuslīgumiskajiem pienākumiem. Šie noteikumi regulē šīs problēmas Eiropas Savienībā. Starptautiskajā līmenī noteikumi par pretrunu novēršanu ir nepietiekami izstrādāti, tādēļ ārpus Savienības šādas juridiskās pretrunas paliek neatrisinātas. Jo īpaši ar internetu saistītos pakalpojumos, kas pēc to rakstura neizbēgami sniedzas pāri valstu robežām, piemēram, mākoņdatošanas pakalpojumos, šī sarežģītība starptautiskā līmenī var kaitēt izaugsmei.

Lai mazinātu spriedzi starptautisko internetu un valstu jurisdikcijām, būtu jāņem vērā arī to gadījumu daudzveidība, kuros var rasties šādas pretrunas, un tās nav iespējams atrisināt ar vienu vienotu mehānismu.

Eiropas Komisija uzsāks padziļinātu to risku pārskatīšanu starptautiskā līmenī, kurus rada tiesību aktu un jurisdikciju pretrunīgums attiecībā uz internetu, un novērtēs visus mehānismus, procesus un rīkus, kas ir pieejami un nepieciešami šādu pretrunu novēršanai. Pēc tam tiks rūpīgi izvērtētas visas rīcības iespējas Savienības vai starptautiskā līmenī, arī iespējamās likumdošanas iniciatīvas vai – vajadzības gadījumā

³³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei: Uzticēšanās atjaunošana datu plūsmām starp ES un ASV, COM(2013) 846.

³⁴ Noderīgi piemēri ir pieejami projektā "Internets un jurisdikcija". Sk. <http://www.internetjurisdiction.net/>.

– papildu nostādes, veicot attiecīgus ietekmes novērtējumus. Šis darbs pamatosies uz esošo politiku.

9. SECINĀJUMI

Eiropas Savienībai un pasaulei kopumā ir jāizstrādā skaidra nostāja jautājumā par interneta pārvaldības turpmāko veidolu un attīstību. Komisija uzskata, ka ES iestādēm un dalībvalstīm ir vajadzīgs kopīgs redzējums par interneta pārvaldības nākotnes modeli. Komisija plāno 2015. gadā sagatavot progresu ziņojumu par šajā paziņojumā minētajiem pamatelementiem saistībā ar interneta pārvaldības vispārējo attīstību.

Internetam būtu jāpaliek kā **vienotam, atklātam, bezmaksas un nesadalītam** tīklu tīklam, uz ko attiecas tie paši tiesību akti un normas, ko piemēro citās mūsu ikdienas dzīves jomās. Tā pārvaldība būtu jābalsta uz iekļaujošu, pārredzamu un atbildīgu pārvaldības **daudzpusējo modeli**, neierobežojot nekādu regulatīvu iejaukšanos, kas nav notikt, vadoties pēc apzinātiem sabiedriskas nozīmes mērķiem, piemēram, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas **cilvēktiesības, pamatbrīvības un demokrātiskās vērtības, kā arī valodu un kultūras daudzveidība un rūpes par mazāk aizsargātām personām. Droša, pareiza un noturīga arhitektūra** ir interneta lietotāju **uzticēšanās un pašvērtības** pamatā. Vienlaikus ir jāaglabā **interneta inovāciju spēks**, pilnībā iesaistot Eiropas interneta ekonomiku un pamatojoties uz nostiprinātu digitālo vienoto tirgu, kas savienots ar pārējo pasauli. Tam nepieciešama rūpīga, bet stingra vadība.

Eiropas Savienībai ir daudzas iespējas aktīvi piedalīties labā interneta pārvaldībā, jo tā turpina veidoties par modernu tīklā savienotu sabiedrību ar izkļiedētiem varas un lēmumu pieņemšanas centriem. Komisija aicina Padomi un Parlamentu, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, kā arī dalībvalstis vienoties par kopīgu redzējumu, kā norādīts šajā paziņojumā, un kopīgi to aizstāvēt turpmākajās diskusijās starptautiskā līmenī.